
NOTAT

Til:	Folketingets Europaudvalg	J.nr.:	EUK, 400.A.5-0-0.
CC:		Bilag:	
Fra:	Udenrigsministeriet	Dato:	22. juli 2009
Emne:	Oversigt over væsentligste sager, der ventes behandlet i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) i andet halvår 2009.		

Nedenfor følger en kort beskrivelse af de væsentligste sager, der ventes behandlet i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) under det svenske EU-formandskab i andet halvår 2009.

1. Almindelige anliggender

Lissabon-traktaten

På det Europæiske Råd den 18.-19. juni 2009 nåede EU's stats og regeringschefer til enighed om en "irsk afgørelse", der – til både Irlands og de øvrige medlemslandes tilfredshed – baner vejen for en ny folkeafstemning i Irland, der er berammet til den 2. oktober 2009. Hvis folkeafstemningen i Irland resulterer i et ja, er det forventningen, at Lissabon-traktaten vil træde i kraft inden årets udgang. Udover Irland udestår ratifikationen af traktaten på nuværende tidspunkt fortsat i Tyskland, Tjekkiet og Polen, hvor alene præsidenternes underskrifter mangler.

Drøftelserne om den konkrete udmøntning af traktaten, der blev indledt under slovensk formandskab i første halvår af 2008, kan forventes genoptaget efter den irske folkeafstemning. Traktaten lancerer en række nyskabelser (fast formand for Det Europæiske Råd, en høj repræsentant for udenrigsanliggender, fælles udenrigstjeneste osv.), som vil skulle forberedes, inden traktaten træder i kraft.

Udvidelsen

Det svenske EU-formandskab har udvidelsen som central prioritet og ser gerne forhandlingerne med Kroatien bragt frem til den afsluttende fase under det svenske formandskab, ligesom man vil stræbe efter fremskridt i forhandlingerne med Tyrkiet. For begge lande fastholder man dog, at de nødvendige betingelser for optagelse skal opfyldes. Status i forhandlingerne med Kroatien er, at 22 forhandlingskapitler er åbne og 7 midlertidigt lukkede. I forhandlingerne med Tyrkiet er 10 kapitler åbne og 1 midlertidigt lukket, mens 8 kapitler er fastfrosset af EU pga. Ankara-protokollen.

Island indgav ansøgning om EU-medlemskab efter forudgående vedtagelse i Altinget den 16. juli 2009. Det svenske formandskab har hilst den islandske ansøgning velkommen og fastslået, at ansøgningen vil blive behandlet efter de gældende procedurer, hvor første skridt vil være, at Rådet anmoder Kommissionen om at udarbejde en udtalelse, hvorefter Rådet vil kunne tage stilling til ansøgningen, og egentlige forhandlinger kan påbegyndes. Island vil herefter som alle andre ansøgere blive bedømt på landets tilnærmelse til EU. Den islandske ansøgning skal også ses i sammenhæng med forudgående ansøgninger fra Albanien og Montenegro.

Østersøstrategien

Det Europæiske Råd besluttede på sit møde i december 2007 at iværksætte arbejdet med udformningen af en EU-strategi for Østersøen. Kommissionen præsenterede sit oplæg den 10. juni 2009. Fra dansk side vurderes det som positivt, at det centrale element i strategien bliver en konkret handlingsplan. Tilsvarende er det set med danske øjne positivt, at der ikke etableres et nyt permanent sekretariat for strategien, men at Kommissionen skal agere som sekretariat. Samtidig vil man benytte sig af en netværksstruktur, hvor de enkelte medlemslande og allerede eksisterende organisationer som Østersørådet og Helsingforskommissionen samarbejder på kryds og tværs inden for den overordnede ramme af den samlede strategi. Danmark påtager sig koordinationsansvar for fire prioritetsområder og delt koordinationsansvar for yderligere to prioritetsområder. Derudover vil Danmark spille en ledende rolle i forhold til en række flagskibsprojekter. Danmark forventes hermed at være det land blandt de otte EU-Østersølande, der påtager sig den største del af opfølgningen på handlingsplanen.

På ministerniveau vil sagen blive forankret i Rådet for almindelige anliggender og eksterne forbindelser, hvor den ventes præsenteret på mødet den 14.-15. september 2009 og behandlet på mødet den 26.-27. oktober 2009. Der afholdes en EU-27 ministerkonference (europaministre) i Stockholm den 17.-18. september 2009. Det er det svenske formandskabs intention at få vedtaget rådskonklusioner om strategien på Det Europæiske Råd den 29.-30. oktober 2009.

Klima og sikkerhed

Det forventes, at Sverige benytter formandskabet til at sætte fokus på sammenhængen mellem klimaforandringer og sikkerhed i bred forstand, med fokus på bl.a. konsekvenserne ved klimaforandringer for verdens mest udsatte befolkningsgrupper og regioner, samt de voksende udfordringer for udviklingslande og de nye vækstøkonomier.

Den Høje Repræsentant og Kommissionen fremlagde på Det Europæiske Råd i marts 2008 en rapport om sammenhængen mellem klimaforandringer og international sikkerhed. Til implementering af rapportens anbefalinger udviklede EU, Rådet og EU-Kommissionen en fælles "Roadmap", der dækker perioden frem til COP15 konferencen i København. Som led i denne Roadmap arbejdes der på: at styrke kapaciteten internt i EU på klima og sikkerhedsområdet; at øge EU's multilaterale lederskab på området gennem konsultationer med f.eks. FN, OSCE og NATO; samt at tage emnet op bilateralt over for tredje lande. Roadmappen lægger op til en tilbagemelding til Rådet inden konferencen i København.

Klima og udvikling (udviklingsminister-segmentet)

Der forventes en drøftelse af klimaforandringer og udvikling. Vægten forventes især at ligge på behovet for midler til udviklingslandenes tilpasning til klimaforandringer samt udformningen af den konkrete bistand hertil.

2. Eksterne forbindelser

ESDP

Udviklingen inden for Den Europæiske Sikkerheds- og Forsvarspolitik (ESDP) ventes i anden halvdel af 2009 at fokusere på specifikke missioner såvel som den fortsatte kapacitetsopbygning.

På missionsiden vil der fortsat være fokus på den civile retsstatsmission til Kosovo (EULEX), der efter flere års forberedelse blev iværksat i 2008. Missionen er EU's hidtil største og mest komplekse civile krisestyringsindsats. EU vil endvidere fortsat være engageret i Afghanistan gennem EU's politimission EUPOL, der blev iværksat i juni 2007 som led i EU's øgede indsats for genopbygning og udvikling i Afghanistan. Arbejdet vil fortsat ske under ledelse af den danske politikommissær Kai Vittrup, som med virkning fra den 16. oktober 2008 er udpeget som leder af politimissionen i Afghanistan. Kai Vittrup vil bl.a. skulle lede arbejdet med at forøge missionens kapacitet til 400 internationalt udsendte, som EU's udenrigsministre blev enige om den 26. maj 2008. For så vidt angår EU's monitoreringsmission i Georgien (EUMM) ventes i forbindelse med fornyelse af det nuværende mandat, der løber frem til september 2009, en drøftelse i lyset af, at OSCE og FN ikke længere vil være til stede med observatører i de to udbryderrepublikker. For EU's politimission på Vestbredden (EUPOL COPPS) vil fokus under det svenske formandskab fortsat være på kapacitetsopbygning af den palæstinensiske politistyrke. EU's retsstatsmission i Irak (EUJUST LEX) vil i det kommende halvår udvide træningsaktiviteterne for politistyrken.

Mere generelt ønsker det svenske formandskab at igangsætte en drøftelse af, hvordan EU's kampgrupper evt. kan anvendes som nyttigt instrument for ESDP. Der forventes endvidere større fokus på samtænkningen mellem militære og civile kapaciteter, herunder EU's samarbejde med NATO og FN. På grund af det danske forsvarsforbehold deltager Danmark ikke i beslutninger, der har indvirkning på forsvarsområdet.

Mellemøsten

Fredsprocessen i Mellemøsten, herunder relancering af fredsforhandlingerne, udviklingen i Gaza, støtte til de Palæstinensiske Selvstyremyndigheders institutionsopbygningsproces, samt EU's samarbejde med den nye amerikanske administration og det øvrige internationale samfund, vil fortsat løbende blive behandlet i Rådet. Formandskabets befattning med fredsprocessen vil især ske gennem aktiv deltagelse i Mellemøstkvartettens arbejde. Iran og Syriens betydning i regionen forventes at påkalde sig betydelig opmærksomhed i Rådet, herunder i forhold til den forventede underskrivelse af EU-Syrien associeringsaftalen under det

svenske formandskab. I forhold til Libanon forventes formandskabets fokus fortsat at være at bidrage til stabilisering af Libanon og gennemførelsen af Sikkerhedsrådets resolution 1701(2006) i opfølgning på valget i Libanon. Der forventes i Rådet drøftelser af ny handlingsplan for samarbejdet mellem Israel og EU, samt øvrige fremskridt i EU's bilaterale forhold til Middelhavslandene.

Iran

Udviklingen i Iran efter præsidentvalget den 12. juni 2009 og sagen om Irans atomprogram, herunder EU's bidrag til iransk efterlevelse af sine forpligtelser over for FN's Sikkerhedsråd og Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA), forventes at blive et dominerende tema i Rådet under svensk formandskab. FN's Sikkerhedsråd har tidligere ved en række Sikkerhedsrådsresolutioner vedtaget sanktioner målrettet mod Irans atom- og missilprogram. De fem permanente medlemmer af FN's Sikkerhedsråd samt Tyskland (EU3+3) har forsøgt at få genoptaget forhandlingerne med Iran i et forsøg på at finde en diplomatisk løsning på sagen. EU har i udtalelserne efter præsidentvalget i juni 2009 understreget ønsket om at engagere Iran, herunder i spørgsmålet om Irans atomprogram. Iran opfordres til at udnytte de muligheder, der er for en diplomatisk løsning af sagen. Obama-administrationen har signaleret ønske om et direkte engagement med Iran og erklæret, at man er parat til at sidde med ved bordet under forhandlinger mellem EU3+3 og Iran. Samtidig har man gjort klart, at man vil arbejde for betydelige stramninger af FN-sanktionsregimet, hvis engagementet slår fejl, og Iran ikke viser vilje til at gå konstruktivt ind i forhandlingerne. EU3+3 har tilkendegivet, at man under FN's Generalforsamling i september i år vil gøre status i sagen. Den bredere drøftelse af forhold omkring Iran, herunder menneskerettighedssituationen og Irans regionale rolle, ventes samtidig intensiveret. EU ventes fortsat at søge at styrke Public Diplomacy-indsatsen i landet.

Irak

Under det svenske formandskab vil EU udvikle forbindelserne til Irak og styrke den politiske dialog, herunder i forbindelse med højniveaubesøg. Menneskerettigheder vil indgå i denne dialog. EU vil fortsat være en del af de multilaterale og regionale strukturer om Irak og arbejde tæt sammen med FN i Irak. EU's forhandlinger med Irak om en Handels- og Samarbejdsaftale, Trade Cooperation Agreement (TCA), ventes at gå ind i en afsluttende fase under det svenske formandskab. Der kan ventes tiltag til at styrke samarbejdet på energiområdet. EU's fællesskabsstøtte til genopbygning med vægt på kapacitetsopbygning af irakiske institutioner og til humanitær hjælp vil fortsætte. Mandatet for EU's retsstatsmission EUJUST LEX er forlænget frem til udgangen af juni 2010, og en pilotfase med aktiviteter i Irak vil blive fortsat under svensk formandskab. Spørgsmålet om en eventuel EU-observation af parlamentsvalget i januar 2010 kan ventes drøftet.

Afghanistan og Pakistan

Et øget EU-engagement i Afghanistan og Pakistan vil stå højt på det svenske formandskabs dagsorden. Rådet ventes til september 2009 at vedtage to nye EU-strategier for hhv. Afghanistan og Pakistan med fokus på bl.a. god regeringsførelse og kapacitetsopbygning. Der afholdes præsidentvalg i Afghanistan den 20. august 2009, som man fra EU's side vil følge tæt.

EU vil på valgdagen have en valgobservatørmission på 126 mand i Afghanistan. Endelig ventes EU fortsat at søge at styrke kommunikation og Public Diplomacy-indsatsen i Afghanistan, bl.a. ventes under svensk formandskab færdiggjort den såkaldte "Blue Book Afghanistan". For så vidt angår Pakistan vil der være fokus på opfølgning på det første EU-Pakistan-topmøde den 17. juni 2009, herunder demokratistøtte, støtte til antiterrorindsatser og øget handelssamarbejde.

Asien

EU holder i efteråret 2009 topmøder med såvel Indien som Kina som led i styrkelsen af den strategiske dialog med disse lande. Forhandling af frihandelsaftaler med Sydkorea og Indien vil være i fokus. Frihandelsaftalen med Sydkorea ventes at træde i kraft i 2010. En partnerskabsaftale forventes undertegnet med Indonesien. Det svenske formandskab prioriterer udover konflikterne i Pakistan og i Afghanistan særligt et EU-engagement i konflikterne i Sri Lanka og Burma.

EU's naboskabspolitik

En vigtig prioritet for det svenske formandskab vil være iværksættelsen af det østlige partnerskab mellem EU og Armenien, Aserbajdsjan, Georgien, Hviderusland, Moldova og Ukraine. På det multilaterale område indebærer det etableringen af de 4 platforme om henholdsvis demokrati, folk-til-folk kontakter, energisikkerhed og økonomisk integration. Desuden vil det første udenrigsministermøde i formatet 27+6 finde sted under svensk formandskab. På det bilaterale område vil der muligvis blive indledt forhandlinger om en associeringsaftale med Moldova, og Kommissionen forventes at fremlægge et udkast til mandat for forhandlinger om en associeringsaftale med Georgien og muligvis Armenien. For så vidt angår Hviderusland planlægges der på udenrigsrådsmødet i november en drøftelse af, hvorvidt man skal forlænge suspensionen af visumrestriktioner overfor en række hviderussiske politikere og embedsmænd. Visumrestriktionerne er en del af EU's samlede sanktionsregime over for Hviderusland, der løber frem til april 2010.

Det vestlige Balkan

Det svenske formandskab ventes at prioritere fremdrift i EU-tilnærmelsesprocessen for landene på det vestlige Balkan. Dette indebærer i første omgang en ændring af EU's visumregler, således at den tidligere jugoslaviske republik Makedonien, Montenegro og Serbien fra årsskiftet opnår visumfri rejse til EU. Formandskabet ventes i Bosnien-Hercegovina at fokusere på den planlagte transition fra den Høje Repræsentants Kontor (OHR) til en styrket EU-tilstedeværelse. Transitionen afhænger imidlertid af, at Dayton-fredsimplementeringsrådet (PIC) træffer beslutning om lukning af OHR. For Kosovos vedkommende ventes Kommissionen at fremlægge en rapport om Kosovos egnethed til at blive integreret i EU-tilnærmelsesprocessen, herunder muligheden for at forhandle om en stabiliserings- og associeringsaftale. Der vil skulle tages stilling til den videre behandling af den albanske ansøgning om medlemskab af EU, ligesom spørgsmålet om åbning af optagelsesforhandlinger med den tidligere jugoslaviske republik Makedonien ventes at komme op. Endelig vil der skulle gøres status over alle landenes

stilling i tilnærmelsesprocessen under behandlingen af Kommissionens årlige fremskridtsrapporter.

Transatlantiske relationer

Under det svenske formandskab vil man udnytte det amerikanske administrationsskifte samt det uformelle EU/USA-topmøde i Prag i april 2009 til yderligere at styrke det transatlantiske samarbejde. Fokus i forhold til USA vil være på klima- og energidagsordenen, den finansielle og økonomiske krise samt dialogen om aktuelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål. Det Transatlantiske Økonomiske Råd (TEC) vil blive prioriteret højt i det transatlantiske økonomiske samarbejde, og det fjerde TEC-møde vil finde sted i Washington den 26. - 27. oktober 2009. Formandskabet arbejder hen imod et EU/USA-topmøde i efteråret 2009. I forhold til Canada vil de nyligt lancerede forhandlinger om en frihandelsaftale desuden være en hovedprioritet. Første forhandlingsrunde vil finde sted i oktober 2009.

Afrika

Den fortsatte styrkelse af dialogen og samarbejdet mellem Afrika og EU inden for rammerne af Afrika/EU-strategien udgør en prioritet for det svenske formandskab. Der vil i efteråret blive gennemført en evaluering af strategiens handlingsplan, som vil lede frem mod det næste EU/Afrika topmøde, som ventes gennemført ultimo 2010.

Det svenske formandskab vil fortsætte EU's særlige fokus på Afrikas Horn, dels i Sudan, hvor EU vil fortsætte sit bidrag til gennemførelsen af Nord-Syd fredsaftalen, dels i Darfur, hvor der er fortsatte militære sammenstød. Den forværrede sikkerhedssituation i Somalia vil endvidere fortsat kræve EU's opmærksomhed. Den Høje Repræsentant ønsker at udnævne en særlig EU repræsentant for Afrikas horn for at styrke EU's indsats i regionen. I Kenya forventes det, at EU vil fortsætte med at følge udviklingen på menneskerettighedsområdet samt gennemførelsen af de nødvendige reformer af samlingsregeringen.

EU har siden begyndelsen af 2008 intensiveret sin prioritering og opmærksomhed om den negative sikkerhedsmæssige udvikling i Sahara-Sahel bæltet, og det forventes, at formandskabet vil fortsætte EU's indsats for at dæmme op for udviklingen.

Zimbabwe vil i lyset af de fortsatte sociale, økonomiske og humanitære udfordringer i landet samt etableringen af overgangsregeringen d.å., udgøre et fokusområde for formandskabet, med tyngde på et fornyet EU engagement til støtte for reformprocessen.

Latinamerika

Der afholdes den 6. oktober 2009 i Stockholm topmøde mellem EU-trojkaen og Brasilien. Det vil være en god lejlighed til at drøfte forberedelserne til COP15 i København med Brasilien, der er en vigtig aktør i det globale klimaarbejde. Forberedelserne til topmødet i maj 2009 mellem EU og de latinamerikanske og caribiske lande (LAC) vil begynde i sidste halvdel af 2009. Temaet for topmødet er endnu ikke fastlagt.

Demokratiopbygning

Formandskabet vil fortsætte arbejdet med at styrke demokratiopbygning i EU's eksterne relationer. Der blev under tjekkisk formandskab igangsat en proces på arbejdsgruppeniveau med det formål at udvikle en fælles tilgang for demokratiopbygning under de forskellige EU-institutioner og instrumenter, idet støtte hertil indgår som en del af arbejdet i alle søjler i EU-samarbejdet. Processen involverer arbejdsgrupperne om menneskerettigheder (COHOM) og udviklingssamarbejdsgruppen (CODEV) samt Kommissionen og Rådssekretariatet. Der forventes vedtaget rådskonklusioner til november.

Doha-runden og protektionisme

WTO afholder ministerkonference fra den 29. november-2. december 2009. Doha-runden er formelt ikke på dagsordenen, men det må forventes, at perioden frem mod ministerkonferencen vil blive udnyttet til at søge at skabe fornyet fremdrift i forhandlingerne. Vigtige pejlemærker frem mod ministerkonferencen vil bl.a. være G20-topmødet i september og APEC-ministtermødet i november. En afslutning af Doha-runden vil være den bedste forsikring imod protektionisme og er en af det svenske formandskabs handelspolitiske hovedprioriteter.

Til trods for G20-udmeldingerne fra Washington og London imod protektionisme har flertallet af G20-gruppens medlemmer indført handelsrestriktive foranstaltninger det seneste halve år. Arbejdet i WTO og i Kommissionen med at overvåge protektionistiske tiltag og nedbryde disse forventes intensiveret og spørgsmålet prioriteres af det svenske formandskab. Det er fint i tråd med regeringens indsats med at kortlægge og nedbryde handels- og investeringsbarrierer, der er igangsat i forbindelse med implementeringen af regeringens offensive handelspolitiske strategi.

3. Den forventede udvikling i EU's væsentligste forhandlinger med tredjelande

I 2007 blev der indledt forhandlinger mellem EU og henholdsvis de centralamerikanske lande og Andin-landene om indgåelse af associeringsaftaler. Uenighed mellem Andin-landene har umuliggjort fortsatte samlede forhandlinger om en associeringsaftale. I stedet fortsættes i to spor: Dels en uddybning og opdatering af den aftale, der blev indgået med Andin-landene i 2003 om politisk dialog og samarbejde – denne del af forhandlingerne er endnu ikke indledt. Dels forhandlinger om en flertparts-handelsaftale med Colombia, Ecuador og Peru. Denne del af forhandlingerne vil muligvis kunne afsluttes i sidste halvdel af 2009.

Forhandlingerne med de centralamerikanske lande om en associeringsaftale er for øjeblikket suspenderet på grund af kuppet mod den siddende regering i Honduras.

På det udviklingspolitiske område forventes EU's forhandlinger om økonomiske partnerskabsaftaler (EPA) med udviklingslande i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene) at blive fortsat.

Forhandlingerne mellem EU og AVS-landene om revision af Cotonou-aftalen om udviklingsamarbejdet mellem EU og AVS-landene forventes ligeledes fortsat.

Et væsentligt emne på det næste topmøde mellem EU og Ukraine, som finder sted i december måned forud for præsidentvalget i Ukraine den 17. januar 2010, ventes at være udestående spørgsmål for færdigforhandlingen af EU-Ukraine associeringsaftalen om politisk samarbejde og økonomisk integration, herunder særligt frihandel. Det er ikke klart, hvorvidt associeringsaftalen vil kunne underskrives på EU/Ukraine topmødet til december eller i første halvår af 2010.

Det forventes, at forhandlingerne med Rusland om en ny EU-Rusland associeringsaftale fortsættes og intensiveres under det svenske EU-formandskab. Forhandlingerne blev indledt i juli 2008, men suspenderet i oktober samme år på grund af krigen i Georgien, og man er derfor ikke nået så langt i forhandlingerne, at en ny aftale vil blive færdigforhandlet under det svenske EU-formandskab. På handelsområdet vil der under det svenske formandskab blive søgt klarhed over, hvilke konsekvenser det vil få for de fremtidige handelsrelationer med Rusland, at landet har valgt at ansøge om WTO-medlemskab som en samlet toldunion med Hviderusland og Kasakhstan. På energiområdet vil EU arbejde ud fra principperne i energi-charteret, mens Rusland forventes at tage udgangspunkt i de principper, som Medvedev foreslog i maj vedrørende internationalt energisamarbejde. Fra EU's side lægges der vægt på, at associationsaftalen kommer til at indeholde bestemmelser om menneskerettigheder og demokratiske rettigheder.

Frihandelsaftaler mv.

Der stiles efter en endelig afslutning af forhandlingerne med Sydkorea om en frihandelsaftale i løbet af svensk formandskab. En sådan aftale vil være EU's første frihandelsaftale med et asiatisk land. Forhandlingerne med Indien og med ASEAN-landene fortsætter.

Det er en prioritet i det transatlantiske forhold at styrke de økonomiske forbindelser til Canada. På EU/Canada-topmødet den 6. maj 2009 lancerede man officielt forhandlingerne om en økonomisk partnerskabsaftale mellem EU og Canada. Den første forhandlingsrunde starter den 19. oktober 2009. Der er i alt planlagt fem forhandlingsrunder frem til efteråret 2010. I forbindelse med den økonomiske partnerskabsaftale har Kommissionen lagt op til en revidering af EU/Canada-rammeaftalen fra 1976. Der pågår drøftelser om timingen og indholdet af en eventuelt revideret rammeaftale, samt om hvorledes den skal kobles til den økonomiske partnerskabsaftale.

Herudover forventes der fortsatte drøftelser i forbindelse med udarbejdelse af bilaterale frihandelsaftaler med Ukraine, GCC (Golfstaterne), Euromed, Libyen, og Irak som supplement til en ny multilateral WTO-aftale, hvis afslutning fortsat vil være første prioritet.

Udenrigsministeriet, den 22. juli 2009